

**ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

*Присвячується 50-річчю з дня заснування
кафедри духових та ударних інструментів
Інституту мистецтв РДГУ*

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Rivne State Humanitarian University
Department of wind and percussion instruments of RSHU**

**THE HISTORY OF FORMATION
AND DEVELOPMENT PROSPECTS OF WIND MUSIC
IN THE CONTEXT OF NATIONAL CULTURE
OF UKRAINE
AND ABROAD COUNTRIES**

The collection of scientific works

Vol. 13

**Rivne
2021**

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра духових та ударних інструментів РДГУ**

*Присвячується 50-річчю з дня заснування
кафедри духових та ударних інструментів
Інституту мистецтв РДГУ*

**ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

Збірник наукових праць

Випуск 13

**м. Рівне
2021**

УДК 780.8 : 780.64

I-90

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації *серія KB № 19865-9665 P***Збірник наукових праць видається з 2006 року.***Друкуються за ухвалою Вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 3 від 25 березня 2021 р.)***Редакційна колегія:****Цюлюпа С.Д.**, заслужений діяч мистецтв України, кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ, **голова редакційної колегії;****Палаженко О.П.**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ, **відповідальний секретар;****Карняк А.Я.**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Львів;**Качмарчик В.П.**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Київ;**Рада Славінська**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Пловдив, Болгарія;**Стоян Караїванов**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Пловдив, Болгарія;**Пьотр Лято**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Краків, Польща;**Скороходов В.П.**, доктор культурології, професор, м. Мінськ, Республіка Білорусь;**Леонов В.А.**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Ростов-на-Дону, РФ;**Круль П.Ф.**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Івано-Франківськ;**Громченко В.В.**, доктор мистецтвознавства, професор, м. Дніпро;**Сверлюк Я.В.**, доктор педагогічних наук, професор, м. Рівне;**Вовк Р.А.**, кандидат мистецтвознавства, професор, м. Київ;**Яковчук Н.Д.**, кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Київ;**Яковчук О.М.**, професор, заслужений діяч мистецтв України, м. Київ;**Кушнірук О.П.**, кандидат мистецтвознавства, старший науковий співробітник НАН України, м. Київ;**Гишка І.С.**, кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Львів;**Прокопович Т.Ю.**, кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Рівне;**Овчар О.П.**, кандидат мистецтвознавства, доцент, м. Харків;**Цюлюпа Н.Л.**, кандидат педагогічних наук, доцент, м. Рівне.**Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя.** Збірник наукових праць. Випуск 13 / Упорядник С.Д.Цюлюпа. – Рівне: Волинські обереги, 2021. – 180 с.

ISSN 2522-1590 (Online)

ISSN 2522-1582 (Print)

DOI 10.35619 префікс

У збірнику містяться результати наукових досліджень у жанрі духової музики, поєднані різні підходи дослідників до розкриття питань з історії виконавства на духових інструментах, створення духових оркестрів та перспективи їх розвитку, а також з методики викладання гри на духових інструментах.

Наукові статті висвітлюють корисну інформацію для викладачів, студентів, магістрантів, аспірантів та докторантів мистецьких закладів вищої освіти і широкого кола шанувальників жанру духової музики.

The collection contains the results of research in the genre of wind music, combines different approaches of researchers to disclose the issues of history performance on wind instruments, creation of brass bands and prospects for their development, as well as teaching the methodic of performance on musical instruments. Submitted problematics and scientific articles contain useful information for teachers, students, undergraduates, graduate students and doctoral students of art universities, as well as for a wide range of fans of the brass music genre.

УДК 780.8 : 780.64

**Збірник індексується в міжнародних науково-метричних базах
Google Scholar та Academic Resource Index Research Bib.***За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідають автори статей.**Погляди авторів можуть не збігатися з позицією редакційної колегії.*

ISSN 2522-1590 (Online)

ISSN 2522-1582 (Print)

DOI 10.35619 префікс

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2021

© Кафедра духових та ударних інструментів РДГУ, 2021

© Видавництво "Волинські обереги", 2021

З М І С Т

Історія та теорія музичного мистецтва

Цюлюпа С.Д. Еволюція діяльності кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ на ниві культури і мистецтва України	7
Вовк Р.А. Месіанство професора Володимира Апатського... ..	15
Леонов В.А. Теория исполнительства на духовых инструментах и терминология	23
Прокопович Т.Ю. «Contra spem spego» Володимира Рунчака: жанрово-стилістичний аспект	26
Скороходов В.П. Знаменитый земляк Владимир Николаевич Апатский	30
Гишка І.С. Труба у визначних творах композиторів XIX – початку XX століть (теситурно-виконавська проблематика)	37
Дондаков Ю.М. В.М. Апатський – вчитель мого життя!	45
Piotr Lato. Trio na klarnet, skrzypce i fortepian op. 53 Karola Rathausa. Refleksje od strony interpretacyjno-wykonawczej w obliczu niedawnego prawykonania utworu	48
Старко В.Г. В.М. Апатський – очільник української фаготової школи.....	53
Мельник О.Ю., Гундер П.М. Кларнетисти Івано-Франківської області: історико-ретроспективна розвідка	58
Трачук Л.Д. Перлина культури Подільського краю	65
Алтухов В.М. Три мистецькі вершини таланту Володимира Апатського	70
Віятник М.Ф., Жеграй Б.Б., Кушнірик М.М. Міжнародний конкурс молодих трубачів та валторністів імені Мирона Старовецького 1999-2018 роки: історичні аспекти становлення і діяльності.....	72
Скаб'як Я.М., Цюлюпа Н.Л. Відділ духових та ударних інструментів Калуського фахового коледжу культури і мистецтв в освітньому просторі Прикарпаття	78
Палаженко О.П., Вознюк І.М. Постать Самусенка Євгенія Федоровича у формуванні саксофонової школи міста Рівного.....	81
Кавунник О.А. Ретроспекція творчості Тимофія Докшицера й Валерія Посвалюка в контексті музикознавчої регіоніки.....	84
Гайдабура О.Д., Гайдабура В.О. Реформація та удосконалення естрадно-інструментального жанру в мистецькому житті України	88
Левчук О.А. Трубачі Хмельниччини в історії духового інструментально-оркестрового виконавства Поділля.....	94
Макаров Є.П. Естрадно-симфонічний оркестр Рівненського обласного академічного українського музично-драматичного театру в історії музичного мистецтва Волинського Полісся	97

Педагогіка та методика духового виконавства

Карп'як А.Я. Парадокси професії: у пошуках стилю (наукова праця під керівництвом народного артиста України, доктора мистецтвознавства, професора Апатського В.М.).....	100
Яковчук О.М. Ансамбль дерев'яних духових інструментів: композиційний ресурс використання фольклору.....	108
Концевич О.Ю. Виконавський універсалізм мистецтва трубача як сучасна стратегія.....	112
Максименко Д.П. «Скарамуш» для саксофона з оркестром Д. Мійо: Інноваційні риси програмної романтичної сюїти.....	117
Фіськов Г.М. Формування метро-ритмічного чуття у студентів в процесі оркестрового музикування.....	122
Яковчук Н.Д. Жанр сюїти в творчості Олександра Яковчука.....	125
Кашперський В. П. Сучасні проблеми поняття культури звуку виконавців на духових інструментах.....	129
Голобородов Д.Ю. Специфіка підбору музичних інструментів та навчального репертуару для майбутніх мультиінструменталістів.....	131
Жульєва Л.В. В. Успенський. Концертино для тромбона з оркестром.....	135
Жульєв А.П. Система розігрування тромбоніста.....	142
Нижник Ю.В. Порівняльний аналіз постановок мундштука на губах музиканта-тромбоніста.....	147
Димченко С.С. Історія та розвиток методик гри на ударних інструментах.....	150
Крет М.В., Левчук Н.О. Музика як психотерапевтичний засіб впливу на емоційний стан людини.....	154
Терлецький М.М. Оркестрово-ансамблева підготовка духового оркестру як шлях до професійного зростання.....	158
Відомості про авторів.....	164
Презентація сучасних наукових, навчально-методичних та нотних видань духовиками України та зарубіжжя (2010-2021 роки).....	167

будинку культури імені А. Могильницького (мікрорайон Підгірки) та духового оркестру (мікрорайон Хотінь) м. Калуш.

Кіндюх Наталія Іванівна, старший викладач по класу флейти, навчалась у Прикарпатському університеті ім. В. Стефаника. Неодноразово нагороджувалась грамотами міського голови, обласного та міського управління культури, національностей та релігій, дипломами і подяками за високу професійну майстерність та підготовку учасників до всеукраїнських та міжнародних конкурсів і фестивалів.

Грицак Ігор Ярославович, випускник Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника. Є організатором брасс-квінтену "Калуш брасс".

Грицак Любомир Олексійович музичну освіту здобув у Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника. З 2020 року працює викладачем відділу духових та ударних інструментів Калуського коледжу культури і мистецтв.

Поряд з концертно-творчою, навчально-методична робота є однією з основних сфер діяльності викладачів відділу духових та ударних інструментів Калуського коледжу культури і мистецтв, і важливою складовою всього навчально-виховного процесу. Це підготовка та публікація навчально-методичних посібників, методичних вказівок та рекомендацій, нотних репертуарних збірників та хрестоматій, аранжувань та інструментовок для оркестрових та ансамблевих колективів тощо.

Висновки. Діяльність викладачів та концертмейстерів відділу духових та ударних інструментів Калуського фахового коледжу культури і мистецтв відіграла важливу роль у вихованні творчої молоді, сприяла забезпеченню керівниками самодіяльних духових оркестрів, викладачами початкових мистецьких закладів освіти, артистами муніципальних духових оркестрів та професійних творчих колективів Прикарпаття..

Література

1. Апатский В.Н. История духового музыкально-исполнительского искусства. Крига 2. / Учебное пособие. – К.: ТОВ "Задруга", 2012. – 408 с.
2. Аркуша О. Час народів Історія України XIX століття: Навчальний посібник / Аркуша О, Кондратюк К., Мудрий М., Сухий О. – Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2016. – 408 с.
3. Круль П.Ф. Східнослов'янська інструментальна культура: історичні витoki і функціонування. – Івано – Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2006. – 164 с.
4. Цюлюпа С.Д. Духові оркестри України на межі XX – XXI століть (статистичний аналіз) / С.Д. Цюлюпа, // Зб. матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції "Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя". – Рівне : Волинські обереги, 2008 – Вип. 3 – Упорядник С.Д. Цюлюпа. С. 123–127.

УДК 78. 091.73

ORCID. <https://orcid.org/0000-0002-6992-8929>

ORCID. <https://orcid.org/0000-0003-4458-6325>

*Палащенко О.П.,
Вознюк І.М.,
м. Рівне*

ПОСТАТЬ САМУСЕНКА ЄВГЕНІЯ ФЕДОРОВИЧА У ФОРМУВАННІ САКСОФОНОВОЇ ШКОЛИ МІСТА РІВНОГО

Анотація. Виконавство на духових інструментах спрямоване на засвоєння і відтворення музичного досвіду людства й тим самим на розвиток національної самосвідомості молоді. В статті розкрито основні засади становлення саксофонової школи у місті Рівному та вплив на даний процес талановитого педагога та виконавця, основоположника академічної школи виконавства на саксофоні у Рівненському музичному училищі Самусенка Євгенія Федоровича. Також в даній публікації розкрито методичну діяльність Самусенка Є. Ф., яка в більшій своїй мірі була зорієнтована на музичні заклади освіти I–II рівнів акредитації, а також проаналізовано кращих випускників класу Євгенія Федоровича Самусенка.

Ключові слова: саксофонове виконавство, викладач, Самусенко Євгеній Федорович.

Annotation. The article reveals the basic principles of the formation of the saxophone school in the city of Rivne and the influence of Samusenka Eugene Fedorovich on this process. After graduating from the Lviv Conservatory from 1977 to 1986, Yevhen Fedorovych worked as a lecturer at the Department of Wind and Percussion Instruments at the

Rivne Faculty of the Kyiv Institute of Culture. OE Korniychuk, now the Institute of Arts of Rivne State University for the Humanities. In 1979, he initiated the creation of a saxophone class at the Rivne Faculty of the Kyiv Institute of Culture. OE Korniychuk. In 1986, Yevhen Fedorovych transferred to work at the Rivne Music School. During the internship, Yevhen Fedorovych established close ties with the teaching staff of the Gnesin Institute and with Margarita Konstantinovna herself. At the initiative of Samusenko E. F. in the 90's there is a creative meeting with Shaposhnikova M. K. improving the performance of the saxophone in the city of Rivne. Among its graduates are twenty-eight winners of national and international competitions, 14 students of his class after graduating from music school continued their studies in music academies of our country. Samusenko Eugene Fedorovich over the years of his life worked in numerous teams and in various positions.

Key words: saxophone performance, teacher, Samusenko Eugene Fedorovich.

В час глобальних змін у системі економічного та політичного життя у нашій державі процеси соціокультурної сфери набувають особливого значення, а, зокрема, і вплив культури на розвиток музичної сфери діяльності.

Історично сформувалося безліч духовних компонентів внутрішнього світу людини, серед яких важливе місце займає музика, як одна з ключових форм дослідження та пізнання світу.

Питанням становлення та розвитку духового інструментального та оркестрового виконавства займалися провідні науковці, серед яких В. Апатський, Р. Вовк, В. Посвалюк, А. Карп'як, В. Богданов, П. Круль, Я. Сверлюк, С. Цюлюпа, О. Палаженко, М. Терлецький, Б. Столярчук, О. Гайдабура та ін.

Для нашого дослідження стали надзвичайно важливими праці С. Цюлюпи, Б. Столярчука, О. Гайдабури, М. Пономаренка, в яких систематизовано історичний пласт розвитку духової культури в Рівненському регіоні та зокрема у місті.

Виконавство на духових інструментах спрямоване на засвоєння і відтворення музичного досвіду людства й тим самим на розвиток національної самосвідомості молоді. Свої праці, в яких було висвітлено питання становлення та розвитку інструментального виконавства в місті Рівному, присвятили: Столярчук Б., Бухало Г., Кидрук І., Конєва К., Власюк Б., Прищепя Б., Федорова А., Кіндрат С., Кібіта А. та багато інших.

Відтак **метою** нашої публікації являється висвітлення основних засад становлення саксофонової школи у місті Рівному та вплив на даний процес Самусенка Євгенія Федоровича.

Євгеній Федорович Самусенко – талановитий педагог та виконавець, основоположник академічної школи виконавства на саксофоні у Рівненському музичному училищі – народився у колишньому місті Станіславі, зараз Івано-Франківськ, 3 листопада 1951 року.

Євгеній Федорович був не тільки талановитим у музичному плані, це ми можемо констатувати з того, що він був новатором у концертному виконавстві на саксофоні, а також обіймав посаду викладача-методиста у предметно-цикловій комісії оркестрових духових та ударних інструментів у Рівненському музичному училищі, був членом Співки журналістів України, починаючи з 1999 року. Крім того, Є. Ф. Самусенко був членом Асоціації діячів духової музики Рівненського відділення Національної Всеукраїнської музичної спілки з 2007 року, членом численних міських, регіональних, всеукраїнських та міжнародних конкурсів виконавців на духових інструментах, починаючи з 2000 року [2].

Що ж стосується його музичної освіти, то Євгеній Федорович закінчив клас кларнета на предметно-цикловій комісії оркестрових духових та ударних інструментів у Рівненському музичному училищі у талановитого викладача, фундатора кларнетової школи на Рівненщині – Івана Захаровича Шевчука [4].

Після закінчення Рівненського музичного училища Самусенко Є. Ф. вступає на навчання до Львівської державної консерваторії, де займається у класі провідного на той час фахівця, професора В. М. Носова. У 1976 з успіхом закінчує навчання та здобуває диплом.

Після закінчення Львівської державної консерваторії з 1976 по 1977 роки працює музикантом духового оркестру міста Мукачева, а також артистом оркестру ансамблю пісні і танцю Прикарпатського військового оркестру.

Із 1977 по 1986 роки працює викладачем кафедри духових та ударних інструментів на Рівненському факультеті Київського інституту культури ім. О. Є. Корнійчука, нині Інститут мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету.

У 1979 році Самусенко Євгеній Федорович ініціює питання створення класу саксофона на Рівненському факультеті Київського інституту культури ім. О. Є. Корнійчука.

Він активно та творчо береться за вирішення даного питання. Відтак він спочатку переконує завідувача кафедри оркестрових духових та ударних інструментів В'ячеслава Миколайовича Старченка, а згодом, отримавши його схвалення, йде з даним питанням до ректора інституту культури Передерія В. Ф. та активно просуває питання необхідності професійного навчання гри на

саксофоні на Рівненщині, у місті та в Інституті культури. Незабаром Самусенко Є. Ф. отримує схвальну відповідь ректора та всебічну підтримку кафедри.

Самусенко Євгеній Федорович за роки свого життя працював у численних колективах та на різноманітних посадах, серед яких: соліст Львівського театру опери і балету на інструментах кларнет та бас-кларнет; соліст інструментального естрадного оркестру "Панорама" Рівненського міського будинку культури; музикант ГООМА; музикант естрадних ансамблів ресторанів "Мир" і "Спорт"; викладач предметно-циклової комісії оркестрових духових та ударних інструментів Рівненського музичного училища; завідувач предметно-циклової комісії оркестрових духових та ударних інструментів Рівненського музичного училища; викладач кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв РДГУ за сумісництвом; соліст Рівненської обласної філармонії; соліст духового оркестру музичного училища "Сурма"; учасник міжнародних конкурсів і фестивалів в Австрії, Німеччині, Італії, Греції, Чехії, Словаччині, Болгарії, Вірменії, Литві, Росії та Білорусії.

Крім творчої діяльності, Самусенко Євгеній Федорович активно займався і методичною діяльністю. Він є автором програми по класу саксофона, яка орієнтована на заклади I – II рівнів акредитації.

Клас методиста Євгенія Федоровича закінчили понад сто випускників, які продовжують пропагувати саксофонову виконавську культуру у своїх навчальних закладах [2].

Серед його випускників було двадцять вісім лауреатів всеукраїнських та міжнародних конкурсів, 14 студентів його класу після закінчення музичного училища продовжили своє навчання у музичних академіях нашої держави: І. Кушнір, А. Старченко, О. Кадук, В. Матлах, В. Безюльов, М. Марциновський, Т. Пастушок, Т. Чемериця, Т. Самусенко, П. Скотаренко, І. Бабич, А. Довбета, О. Голуб та І. Кішман [4].

Першим випускником класу саксофона, який навчався у Самусенка Євгена Федоровича, став Роман Міськов. Він спочатку навчався на відділі струнно-смичкових інструментів, але згодом перевівся на духовий відділ для навчання у класі саксофона.

Самусенка Євгенія Федоровича прийнято вважати засновником академічного саксофонового виконавства в Рівненському музичному училищі.

У 1976 році після закінчення Львівської державної консерваторії у класі професора В. Носова він був направлений на педагогічну діяльність у місто Рівне.

Спочатку Є. Самусенко викладав клас саксофона на кафедрі духових та ударних інструментів Інституту культури з 1977 по 1986 роки.

З 1986 року Євгеній Федорович переходить на роботу до Рівненського музичного училища.

Цього ж року він їде стажуватися у музично-педагогічний інститут ім. Гнесіних до прекрасного спеціаліста, "мами" академічного саксофонового виконавства Радянського Союзу – Маргарити Костянтинівни Шапошнікової [2].

Проходячи стажування, Євгеній Федорович налагодив тісні зв'язки з професорсько-викладацьким складом інституту Гнесіних та з самою Маргаритою Костянтинівною.

Через два роки за ініціативою Самусенка Є. Ф. відбувається уже творча та дружня зустріч з Шапошніковою М. К. Ця зустріч була спрямована на обмін досвідом, а також придбання різноманітного саксофонового репертуару та навчально-методичного забезпечення, яке було направлено на розвиток та вдосконалення виконавства гри на саксофоні.

Ця ініціатива Самусенка Є.Ф. вже через декілька років приносить свої плоди. Так у 1990 року студент І. Кушнір стає лауреатом Всесоюзного конкурсу виконавців на духових інструментах (Рівне 1990 р.). На цьому ж матеріалі виховуються й інші студенти класу Самусенка Євгенія Федоровича.

Згодом його студенти Владика Василь, Тарас Пастушок, Ірина Бабич та Тетяна Самусенко також здобувають перші місця на всеукраїнських та міжнародних конкурсах.

Таким чином, ми можемо констатувати той факт, що Самусенко Євгеній Федорович відіграв особливу роль, здійснивши вагомий внесок у формування професійного саксофонового виконавства у місті Рівному та у Рівненському музичному училищі зокрема.

Література

1. Рівненському музичному училищу Рівненського державного гуманітарного університету 60 років : мистецький літопис / ред.-упоряд. Б. Й. Столярчук. – Рівне : О. Зень, 2016. – 848 с.
2. Саксофоністи Рівненщини. Енциклопедичний довідник / [автори-упорядники Р. І. Дзвінка, Т. Р. Дзвінка]. – Рівне : Овід, 2014. – 164 с.
3. Симоненко В. С. Українська енциклопедія джазу / В. С. Симоненко : Центрмузінформ. – Київ, 2004. – 232 с.
4. Столярчук Б.Й. Митці Рівненщини / Б.Й. Столярчук. – Рівне: видавець О. Зень. – 2011. – 386с.

5. Столярчук Б.Й., Островська О.Ю. Еволюція предметно-циклової комісії "Оркестрові духові та ударні інструменти" Рівненського музичного училища в музичній культурі Рівненщини. Збірник наукових праць. Випуск 11 / Упорядник С.Д. Цюлюпа. Рівне. Волинські обереги. 2019. С 62-66.

6. Столярчук Б. Й. Ритми Рівненського джазу / Б. Й. Столярчук, О. Д. Гайдабура. – Рівне : О.Зень, 2009. – 168 с.

7. Тищенко М.Ф. Дитячій музичній школі №2 – 25 років / М.Ф.Тищенко. – Рівне. – ВАТ "Рівненська друкарня" . – 1999. – 20 с.

УДК 78.034(477.51)

ORCID. <https://orcid.org/0000-0003-3883-7909>

**Кавунник О.А.,
м. Ніжин**

РЕТРОСПЕКЦІЯ ТВОРЧОСТІ ТИМОФІЯ ДОКШИЦЕРА Й ВАЛЕРІЯ ПОСВАЛЮКА В КОНТЕКСТІ МУЗИКОЗНАВЧОЇ РЕГІОНІКИ

У статті розглянуто творчість видатних виконавців-трубачів Тимофія Докшицера й Валерія Посвалюка з використанням ретроспекції. Охарактеризовано творчість кожного в музично-інформаційному просторі минулого, сьогодення України, світу. Представлено епістолярій, монографії митців, праці про них. Аргументовано причинно-наслідкову тотожність їх педагогічних поглядів, методів, форм праці в розвитку школи гри на трубі. Стверджено їх значення в активізації процесу входження української духової музики в європейський контекст. Виокремлено перспективи творчих регіональних, міжнародних контактів як чинників популяризації мистецтва духової музики України в світі.

The paper considers the creativity of prominent famous trumpet players Tymohpiy's Dokshytser and Valerii Posvaliuk's performers, using retrospective review. Analyze has been given to the contribution of each musician to past and present musical heritage in Ukraine and the world. The correspondences, books by these artists, and books dedicated to them were considered. Their approach to teaching trumpet play was explored. It has a great contribution to the integration of Ukrainian musical culture into the European context. We mentioned perspectives of the local and international as the ways for the popularization of the art of trumpet performance and musical art of Ukraine in the world.

На зламі ХХ-ХХІ століть у когорті яскравих виконавців-трубачів країн світу чільне місце посідають уродженці України Тимофій Олександрович Докшицер (1921-2005 роки життя) й Валерій Терентійович Посвалюк (1946-2018). Їх сольна, оркестрова концертна діяльність, наукова-дослідна, мистецько-освітня, педагогічна праця становлять важливий концепт історії та сьогодення духового виконавства в контексті досліджень музикознавчої регіоніки України.

Обрана в розкритті теми ретроспекція як спосіб розгляду творчості представлених митців в музично-інформаційному просторі України, світу набуває особливої значущості. Її актуальність безперечна для розкриття шляхів розвитку, форм удосконалення сценічно-виконавської майстерності, методики педагогічної праці, проблематики наукових досліджень обраних трубачів, що полишили яскравий слід в розвитку мистецтва духової музики України, стали її представниками в країнах Західної Європи, світу.

Метою статті є ретроспекція життєвого й творчого шляху зазначених митців як концертуючих трубачів та регуляторів групи симфонічного оркестру, педагогів, науковців, музично-громадських діячів. В ряду завдань виокремимо причинно-наслідкові аспекти споріднених поглядів митців на розвиток форм духової музики, векторів її розвитку для поколінь юних трубачів з музичних шкіл, студентів коледжів, мистецьких закладів вищої освіти.

В контексті ретроспекції творчості означених митців важливими є їх наукові дослідження як документальні й наукові першоджерела для отримання знань про історію й сьогодення духової музики України. Це значний реєстр різножанрових праць, як-от: мемуари "Трубач на коні". [1, 240], монографія "Шлях до творчості" [2, 216], посібники "Система комплексних занять трубача" [3, 48-70] Т. О. Докшицера. Це численний науковий доробок В. Т. Посвалюка: монографія [8, 400], посібники [9, 176], статті, [5, 66-68] про шляхи становлення, проблеми розвитку української школи виконавства на трубі в історичному, виконавському, теоретико-методологічному аспектах.

Їх обґрунтуванню сприяють дослідження про Т. О. Докшицера, в ряду яких публікації 1960-1970-х років М. Ф. Єрмлера (4, 109), А. Селяніна (4, 109); 2000-х О. Кавунник (4, 111). Чимало

Наукове видання

**ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

Збірник наукових праць

ВИПУСК 13

Редактор-упорядник
Степан Цюлюпа

Верстка
Віталій Власюк